

PŘÍRUČKA PRO OBCE A MĚSTA

K POVINNOSTEM PŘI NAKLÁDÁNÍ S ODPADY
podle zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech

Česká asociace odpadového hospodářství připravila příručku pro obce a města, která má pomoci v orientaci v nové obsáhlejší a komplikovanější odpadové legislativě. Příručka je vydávána v návaznosti na dlouhodobou spolupráci se Sdružením místních samospráv ČR a Svazem měst a obcí ČR a nabízí přehledný výčet základních povinností z nového zákona o odpadech (dále jen „Zákon“). Informace jsou určeny především pro vedení obcí a měst, ale také pro jejich občany.

Obec je podle Zákona¹ **původcem odpadu** (§ 5), a to od okamžiku, kdy osoba odloží odpad na místo obcí k tomuto účelu určenému. Obec má tedy ze zákona **povinnosti původce odpadu**, např.:

- **ZAŘADIT ODPAD** podle druhu (Katalog odpadů²) a kategorie (nebezpečný odpad a ostatní odpad³) a nakládat s ním podle jeho skutečných vlastností (§ 15);
- **VÉST PRŮBĚŽNOU EVIDENCI** a pokud je obec povinna zaslat roční hlášení souhrnných údajů z této průběžné evidence, pak rovněž zaslat **HLÁŠENÍ O OBECNÍM SYSTÉMU** za uplynulý kalendářní rok (§ 94 a § 95). Toto hlášení o obecním systému se zasílá podle listu 5 přílohy č. 13 vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady⁴ – konkrétně se nově jedná o 14 tabulek údajů o obecním systému nakládání s komunálním odpadem.

CO JE KOMUNÁLNÍ ODPAD

KOMUNÁLNÍ ODPAD⁵ JE směsný a tříděný odpad z domácností, zejména papír a lepenka, sklo, kovy, plasty, biologický odpad, dřevo, textil, obaly, odpadní elektrická a elektronická zařízení, odpadní baterie a akumulátory, a objemný odpad, zejména matrace a nábytek, a dále směsný odpad a tříděný odpad z jiných zdrojů, pokud je co do povahy a složení podobný odpadu z domácností; komunální odpad NEZÁHRNUJE odpad z výroby, zemědělství, lesnictví, rybolovu, septiků, kanalizační sítě a čistíren odpadní vody, vč. kalů, vozidla na konci životnosti ani stavební odpad.

POVINNOSTI OBCE

Podle § 59 a 60:

- **PŘEBRAT VEŠKERÝ KOMUNÁLNÍ ODPAD** vznikající na jejím území při činnosti nepodnikajících fyzických osob (občanů).
VÝJIMKA: Pokud obec zavede poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci na základě kapacity soustředovacích prostředků podle zákona o místních poplatcích, pak je povinna přebírat směsný komunální odpad v množství odpovídajícím kapacitě těchto soustředovacích prostředků.
- **URČIT MÍSTA PRO ODDĚLENÉ SOUSTŘEĐOVÁNÍ** komunálního odpadu, a to alespoň NEBEZPEČNÉHO ODPADU, PAPIRU, PLASTŮ, SKLA, KOVŮ, BIOLOGICKÉHO ODPADU, JEDLÝCH OLEJŮ A TUKŮ. Od 1. ledna 2025 pak také TEXTILU.
Podle vyhlášky o podrobnostech nakládání s odpady⁶ obec zajistí CELOROČNĚ místa pro oddělené soustřeďování odpadů papíru, plastů, skla, kovů, jedlých olejů a tuků (a od ledna 2025 i textilu). Dále CELOROČNĚ místa pro biologický odpad alespoň rostlinného původu (pokud není v obci zavedeno komunitní kompostování). V případě nebezpečných komunálních odpadů pak je třeba zajistit místa MINIMÁLNĚ DVAKRÁT ROČNĚ.
VÝJIMKA: Obec není ze zákona povinna odděleně soustřeďovat odpad plastů, skla a kovů pouze, pokud tím nedojde k ohrožení možnosti jejich recyklace.
- **ZAJISTIT „TŘÍDÍCÍ CÍLE OBCE“**
Tedy, aby odděleně soustřeďované recyklovatelné složky komunálního odpadu tvořily **k roku 2025 alespoň 60 %, k roku 2030 alespoň 65 % a k roku 2035 alespoň 70 %** z celkového množství komunálních odpadů. Způsob výpočtu plnění těchto cílů a jaké odpady se budou započítávat, stanoví vyhláška o podrobnostech nakládání s odpady⁷.
- **INFORMOVAT** nejméně jednou ročně způsobem umožňujícím dálkový přístup o způsobech a rozsahu odděleného soustřeďování komunálního odpadu, využití a odstranění komunálního odpadu a o možnostech prevence a minimalizace vzniku komunálního odpadu.
- **ZVEŘEJNIT** nejméně 1x ročně způsobem umožňujícím dálkový přístup kvantifikované výsledky odpadového hospodářství obce vč. nákladů na provoz obecního systému.

OBECNÍ SYSTÉM

Obec nastaví obecní systém odpadového hospodářství (přebírání komunálního odpadu, místa pro oddělené soustřeďování komunálního odpadu jako je papír, plasty, sklo a další). Tento systém MŮŽE obec nastavit **OBECNĚ ZÁVAZNOU VYHLÁŠKOU (§ 59)**.

Pokud obec tuto obecně závaznou vyhlášku vydá, MŮŽE určit i místa, kde bude přebírat:

- **stavební a demoliční odpad** vznikající na území obce při činnosti nepodnikajících fyzických osob,
- **movité věci v rámci předcházení vzniku odpadu,**
- **komunální odpad vznikající na území obce při činnosti právnických a podnikajících fyzických osob**, které se do obecního systému na základě písemné smlouvy zapojí (v takovém případě musí obec ve vyhlášce stanovit alespoň druhy odpadu, které může právnická nebo podnikající fyzická osoba předávat do obecního systému, způsob určení výše úhrady za zapojení do obecního systému a způsob jejího výběru),
- **výrobky s ukončenou životností** v případě, pokud je přebírá v rámci služby pro výrobce podle zákona o výrobcích s ukončenou životností, nebo
- **rostlinné zbytky** z údržby zeleně, zahrad a domácností ke zpracování na kompost v rámci **komunitního kompostování** podle § 65⁸.

Povinnosti osob ve vztahu k obecnímu systému:

Každý je povinen odpad nebo movitou věc, které předává do obecního systému, odkládat na místa určená obcí v souladu s povinnostmi stanovenými pro daný druh, kategorii nebo materiál odpadu nebo movitých věcí tímto zákonem a obecně závaznou vyhláškou obce, je-li vydána (§ 61).

POZOR!

Obec je ze Zákona poplatníkem POPLATKU ZA UKLÁDÁNÍ ODPADŮ NA SKLÁDKU, a to jako původce ukládaného komunálního odpadu. A to i v případě, kdy při ukládání odpadu na skládku není již vlastníkem odpadu obec, ale např. svozová firma. Důvodem je možnost obce uplatňovat do roku 2029 tzv. „**třídící slevu pro obce**“.

TZV. „TŘÍDÍCÍ SLEVA PRO OBCE“ Z POPLATKU ZA UKLÁDÁNÍ ODPADŮ NA SKLÁDKU⁹

Obec jako poplatník může za určitých podmínek zahrnout odpad podle § 40 odst. 1 Zákona, zejména:

- 20 03 01 Směsný komunální odpad,
- 20 03 02 Odpad z tržišť,
- 20 03 03 Uliční smetky,
- 20 03 07 Objemný odpad,

do základu poplatku za komunální odpady, tedy se **sazbou poplatku 500 Kč za tunu** (a nikoliv s vyšší sazbou pro využitelný odpad podle přílohy č. 9 Zákona).

Množství odpadu ukládaného na skládku se „slevou“ však nesmí překročit množství vypočtené podle přílohy č. 12 Zákona jako násobek počtu obyvatel obce¹⁰ a údaj z příslušné tabulky.

Rok (20xx)	21	22	23	24	25	26	27	28	29
Množství* [t]	0,2	0,19	0,18	0,17	0,16	0,15	0,14	0,13	0,12

* Množství odpadu na obyvatele v tunách

Obec nárok na „třídící slevu“ uplatňuje u provozovatele skládky coby plátce poplatku (jedná se o libovolnou skládku), a to při současném sdělení rozhodných údajů, ze kterých nárok na slevu obci vyplývá.

KONTROLA A PŘESTUPKY

Přímo obecní úřad KONTROLUJE¹¹, zda právnické a podnikající fyzické osoby:

- a) využívají obecní systém pouze na základě písemné smlouvy s obcí a v souladu s ní, a zda nepodnikající fyzické osoby nakládají s komunálním odpadem v souladu s tímto zákonem, a
- b) mají zajištěno převzetí odpadu, který samy nezpracují v souladu se Zákonem, osobou oprávněnou k převzetí daného druhu a kategorie odpadu podle tohoto zákona.

Pokud by fyzické osoby nedodržovaly povinnosti týkající se nastaveného obecního systému, obecní úřad **PROJEDNÁVÁ PŘESTUPKY**. Stejně tak obecní úřad projednává přestupky, pokud by právnické a podnikající fyzické osoby (původci odpadu) např. využívaly obecní systém bez písemné smlouvy s obcí.¹²

POZOR!

I obci hrozí pokuty za nedodržení povinností!

Mezi přestupky, kterých se může dopustit obec¹³, patří např. nesplnění některé z informačních povinností obce, nezajištění výše uvedených „třídících cílů obce“ nebo pokud obec nezašle ve stanovené lhůtě a ve stanoveném rozsahu hlášení o obecním systému.

POPLATKY ZA KOMUNÁLNÍ ODPAD

Od 1. 1. 2021 vstoupila v účinnost novela zákona o místních poplatcích, která upravuje dva druhy místních poplatků za komunální odpad:

a) POPLATEK ZA OBECNÍ SYSTÉM ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

b) POPLATEK ZA ODKLÁDÁNÍ KOMUNÁLNÍHO ODPADU Z NEMOVITÉ VĚCI

Možnost vybírat dosavadní platby za komunální odpad v obcích od občanů (podle starého zákona o odpadech a podle zákona o místních poplatcích) skončí uplynutím roku 2021 (přechodné ustanovení). V roce 2022 tedy již obec bude moci vybírat platbu za komunální odpad od fyzických osob pouze na základě jednoho z nových místních poplatků.

a) POPLATEK ZA OBECNÍ SYSTÉM ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ

Poplatek za samotnou existenci obecního systému (bez vazby na skutečnou produkci odpadu)

Poplatník:

- a) fyzická osoba přihlášená v obci nebo
- b) vlastník nemovité věci (byt, rodinný dům nebo stavba pro rodinnou rekreaci), ve které není přihlášená žádná fyzická osoba

Poplatek činí nejvýše 1200 Kč.

b) POPLATEK ZA ODKLÁDÁNÍ KOMUNÁLNÍHO ODPADU Z NEMOVITÉ VĚCI

Poplatek založen na skutečném množství vyprodukovaného odpadu

Základ dílčího poplatku za dílčí období (kalendářní měsíc):

- a) hmotnost odpadu odloženého z nemovité věci (v kilogramech) připadajícího na poplatníka,
- b) objem odpadu odloženého z nemovité věci (v litrech) připadajícího na poplatníka, nebo
- c) kapacita soustředovacích prostředků pro nemovitou věc na odpad (v litrech) připadajícího na poplatníka.

Obec zvolí pro poplatkové období jeden z těchto základů.

Obec může určit minimální základ dílčího poplatku (kalendářní měsíc), nejvýše: **a) 10 kg, b) 60 l**

Sazba poplatku činí nejvýše:

a) 6 Kč za kg

b) 1 Kč za l

Plátce poplatku:

- a) společenství vlastníků jednotek, nebo
- b) vlastník nemovité věci v ostatních případech

Plátce je povinen vybrat poplatek od **poplatníka:**

- a) fyzická osoba, která má v nemovité věci bydliště, nebo
- b) vlastník nemovité věci, ve které nemá žádná fyzická osoba bydliště

ZAJÍMAVOST

Obec může pro svůj systém zavést také oddělné soustřeďování popela z domácností. Ten se zařazuje pod katalogové číslo 20 03 01 01 (*jako poddruh odpadu od 1.1.2024*). Tento odpad je možné ukládat na skládku se sníženou sazbou poplatku za 45 Kč za tunu, neboť se jedná o technologický odpad.

ODKAZY

1. Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech (dále jen „Zákon“)
2. Vyhláška č. 8/2021 Sb.
3. Ust. § 7 Zákona
4. Vyhláška č. 273/2021 Sb.
5. Ust. § 11 odst. 2 písm. a) Zákona, komunální odpady jsou ve skupině 20 Katalogu odpadů
6. Ust. § 33 a násl. vyhlášky
7. Příloha č. 18 vyhlášky
8. Obec je povinna zaslat každoročně hlášení o komunitních kompostárnách (§ 66 Zákona).
9. Ust. § 157 a příloha č. 12 Zákona
10. z bilance obyvatel ČR zpracované ČSÚ k 1. lednu kalendářního roku bezprostředně předcházejícího poplatkovému období
11. Ust. § 147 Zákona
12. Ust. § 123 odst. 1 Zákona
13. Ust. § 122 Zákona

KONTAKT

ČESKÁ ASOCIACE ODPADOVÉHO HOSPODÁŘSTVÍ
Pod Pekárnami 157/3, Praha 9 - Vysočany, 190 00
www.caoh.cz